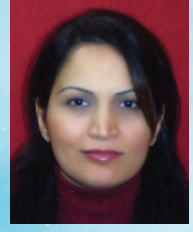

FATİH SULTAN MEHMET VE İSTANBUL'UN FETHİ

Gökçe ÖZALP

Çobançeşme Şehit Sedat
Mekan Anadolu İmam
Hatip Lisesi
Tarih Öğretmeni

TÜRK MİLLETİNİN GEÇMİŞİNDE, VARLIĞINI HER DAİM SÜRDÜRECEK VE ESERLERİYLE, HAYATIYLA ARKASINDAN HEP HAYIRLA SÖZ ETTİRECEK OLAN BİRÇOK TÜRK BÜYÜĞÜ VARDIR. **İŞTE FATİH DE ONLARIN İÇİNDE AMACI VE HEDEFİ OLAN, OSMANLI İNSANININ TEMEL MEZİYETLERİNE SAHİP ÇOK BÜYÜK BİR LİDERDİR. NEDİR O MEZİYETLER?**

Dindarlık, ahlak, fazilet, hürmet ve merhamet; üretkenlik, doğruluk, dürüstlük, mertlik, itibar sahibi olmak, temizlik ve çevre duyarlılığı; kul hakkı gö-

zetmek, medeniyet, misafirperverlik, nezaket, adalet, hoşgörü... Fatih; bütün bu meziyetleri kişiliğine sığdırmış bir lider, son derece kararlı ve tutarlı bir şahsiyet, sözün tam anlamıyla bir

“İSTANBUL MUTLAKA FETHEDİLECEKTİR. ONU FETHEDEN KOMUTAN NE GÜZEL KOMUTAN, O ORDU NE GÜZEL ORDUDUR.”

HZ. MUHAMMED (SAV)

dahi, engeller karşısında pes etmeyen ve olumsuz şartlara teslim olmayan bir hükümdardır.

Fatih'in kişisel yeteneklerini ve Allah vergisi özelliklerini tüm dünya kabul etmektedir. Bu sebeple aklımıza hemen ünlü Alman tarihçi Franz Babinger'in, **"Fatih, günümüze kadar gelen bütün imparatorların en büyüğü olup beşer tarihinde herhangi bir hükümdarın kendisiyle karşılaştırılması müşküldür."** cümlesi geliyor. Dünya tarihi de işte bu sebeplerle hiçbir hükümdara layık görmediği bir unvanı Sultan II. Mehmet'e layık görüyor ve ona **"Fatih"** diyor.

II. Mehmet'in çocukluğundan beri aklına, kalbine koyduğu şehirdir Konstantiniyye. 300 bin yıllık tarihe sahip, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan, dünyanın en eski ve en güzel şehirlerinden olan İstanbul, büyük imparatorluklara başkentlik yapmış ve bu önemini bugüne kadar korumuştur. Fatih Sultan Mehmet, Peygamber müjdesini gerçekleştirmek için - **tıpkı ataları gibi** - talihini deneyecek, azamete ama dikkatle adım adım fethi yürüyecektir.

Fatih, İstanbul'un haritasını bizzat kendisi çıkararak üzerinde günlerce çalışmıştır. En az bir Bizanslı kadar İstanbul'u tanıyor ve hiçbir Bizanslının sevemeyeceği kadar da seviyordu. **"Konstantiniyye'ye meftunuz çünkü o bir Peygamber müjdesi, Peygamber vediasıdır."** diyordu. İnceden

"Ya ben İstanbul'u alırım ya İstanbul beni!"

Fatih Sultan Mehmet

bir kaygı, Fatih'in içindeyken kendisine şu soruyu sordu: **"Şehri alabilecek miyim, Fatih olabilecek miyim?"** Hem yüzünü hem kalbini aydınlatan cevap hocası Akşemseddin'den gelmişti:

"Tasa etme, Konstantiniyye'yi alacaksın!"

İstanbul daha önce de defalarca kuşatılmıştı. 1453 yılına kadar farklı zamanlarda Avarlar, Araplar, Avrupalılar ve Osmanlılar tarafından defalarca kuşatılmış fakat gerek Bizans'ın sahip olduğu Rum ateşi gerekse şehrin o zamanlar için aşılabilir olarak görülen surları, bu fetih hareketleri-

300 BİN YILLIK TARİHE SAHİP, ASYA İLE AVRUPA'YI BİRBİRİNE BAĞLAYAN, DÜNYANIN EN ESKİ VE EN GÜZEL ŞEHİRLERİNDEN OLAN İSTANBUL, BÜYÜK İMPARATORLUKLARA BAŞKENTLİK YAPMIŞ VE BU ÖNEMİNİ BUGÜNE KADAR KORUMUŞTUR.

ni başarısız kılmıştır. Sultan Mehmet dönemine kadar yaklaşık 29 kez kuşatılmış olan İstanbul, bu genç Fatih'e nasip olacaktır. **"Ya İstanbul beni ya ben İstanbul'u alırım."** diyecek kadar kafasını ve gönlünü fethetmiş bir padişah'tır.

1451 yılında ikinci kez Osmanlı tahtına geçen Fatih Sultan Mehmet, bu ulvi gayesini gerçekleştirmek için Macarlara, Sırp'lara ve Bizanslılara karşı yumuşak davranıyordu. Hedefi Haçlıların birleşmesini önlemek ve zaman kazanmaktı. Bin yıllık tarihinin sonuna gelmiş olan Bizans küçülmüş, İstanbul şehrinin sınırları içerisinde hüküm süren bir devlet konumuna düşmüştü. Buna rağmen Bizans'ın varlığı, Balkanlardaki Türk varlığı açısından tehlikeli olmaktadır. İstanbul'un Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına girmesi, ticari ve kültürel önemli bir avantaj olacaktır. Boğazlar kontrol altına alınacak, Karadeniz ticari yolları ele geçirilecekti.

Fatih, İstanbul'un fethi için hazırlıklara bir yıl önceden başladı. Önce devrin ünlü mühendislerini ve Osmanlıya sığınan Macar Urban'ı, Edirne'de top dökümü işiyle görevlendirdi. **"Şahi"** adı verilen bu topların yanında, tekerlekli kuleler ve havan topu

BİN YILLIK TARİHİNİN SONUNA GELMİŞ OLAN BİZANS KÜÇÜLMÜŞ, İSTANBUL ŞEHRİNİN SINIRLARI İÇERİSİNDE HÜKÜM SÜREN BİR DEVLET KONUMUNA DÜŞMÜŞTÜ. BUNA RAĞMEN BİZANS'IN VARLIĞI, BALKANLARDAKİ TÜRK VARLIĞI AÇISINDAN TEHLİKELİ OLMAKTAYDI.

üretilmesi fetih için önemli rol oynamıştır. Bu topların çoğunun plan ve projesini ise bizzat genç fatih çizmiştir. Bunun yanında dört ay gibi kısa bir zamanda Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı yapıldı. 400 parçalık bir donanma inşa edildi. Bu hazırlıklar karşısında Bizans da boş durmuyordu. Surlar sağlamlaştırılıyor, şehrin gıda ihtiyacı için gerekli malzemeler depolanıyordu. 11. Konstantin, Haliç'e bir zincir gerdirerek buradan gelebilecek tehlikeyi önlemeye çalışıyordu. Bu arada Bizans, Haçlılardan yardım istiyordu. Ancak Papa, yapacağı yardım karşısında Katolik ve Ortodoks kiliselerinin birleştirilmesini isti-

yordu. Katoliklerden nefret eden Ortodoks Rumlar, **"İstanbul'da Kardinal Kûlahı görmektense, Türk sarığı görmeye razıyız."** diyorlardı.

Fatih Sultan Mehmet, fetih hazırlıklarını tamamladıktan sonra elçi göndererek, kan dökülmeden şehrin teslim edilmesini istedi. Bunu kabul etmeyen Konstantin'in, **"Savaşa hazırız."** mesajı üzerine 6 Nisan 1453'te kuşatma başladı.

Osmanlı ordusu yaklaşık 150.000-200.000 arasında idi. Surlar **"Şahi"** topları ve güllerle dövülüyor ancak fetih müyesser olmuyordu. Bizans, surlarda açılan gedikler ise kısa sürede tamir ediyordu. Venedik ve Cenevizliler de donanmalarıyla Bizans'a yardım ediyorlardı. Genç Fatih, Haliç'e bakan surların zayıf olduğunu bu yüzden Bizans'ın Haliç'e zincir çekmiş olduğunu düşünüyordu. Bunun üzerine fethi kolaylaştıracak kararı aldı. Osmanlı donanmasının bir kısmı mutlaka Haliç'e indirilmeliydi.

22 Nisan 1453 gecesi kızaklar yardımı ile çekilen 70 kadar kadirge Haliç sularına indirildi. Sabahleyin Türk donanmasını gören Bizanslılar, kara surlarını bırakarak Haliç surlarını savunmaya başladılar. Böylece kara surlarının savunması zayıfladı. Hem kara surları hem de Haliç surlarından taarruza geçen Osmanlı ordusu Bizanslılar tarafından püskürtüldü.

Nihayet 18 Mayıs 1453'te Topkapı yönünden taarruza geçildi. Surların yoğun top atışlarıyla dövülmesi sürdürüldü. 26 Mayıs'ta toplanan Harp Meclisi taarruza devam kararı aldı. Nihayet 29 Mayıs sabahı bütün birlikler hücum kararı alarak son büyük saldırıya geçtiler. Surlarda açılan gedikler-

den içeri giren yaklaşık 300 kadar Anadolu askeri şehit oldu. Ardından yeniçeriler saldırıya geçerek göğüs göğse çarpışmalar başladı. Surlara ilk Türk bayrağını diken Ulubatlı Hasan burada şehit oldu. Belgrat Kapı'dan içeri giren Türk askerleri, Bizans'ın son direnişçilerini geçerek Bizans savunmasını çökertti. 54 günlük kuşatmadan sonra şehir Osmanlı'nın eline geçerek fetih gerçekleşti. İmparator Konstantin, sokak çatışmaları sırasında öldürüldü.

Fatih Sultan Mehmet, öğleye doğru Topkapı'dan şehre girdi. Çiçeklerle karşılanan büyük

Sultan, doğruca Ayasofya'ya girdi. Kilisenin içerisinde korku ile bekleyen Bizanslılara, canlarına ve mallarına asla zarar verilmeyeceğine dair söz verdi ve emniyet içinde evlerine gitmelerini emretti. Daha sonra ulemadan birisi ezan okudu. Fatih, namaz kılarak bu zaferi kendisine nasip ettiği için Allah'a şükretti ve ilave etti: **"Bundan sonra tahtım İstanbul'dur."**

Fatih, mabedin üç gün içinde cuma namazı için hazırlanmasını emretti. Kilise içinde bulunan hiçbir dini resim ve mozaiğe dokunulmadı; sadece görünmeme-

leri için üzerlerine bir örtü gerildi, sonra da bir kat boya ile kapatıldı. Bugün hala görebildiğimiz bu resimlerin günümüze ulaşmaları, işte böyle müthiş bir hoşgörünün eseridir. Minberin ve mihrabın da eklenmesiyle camiye çevrilen Ayasofya'da ilk cuma hutbesini Akşemsettin okudu ve namazı da o kıldırdı.

Cuma namazından sonra Okmeydanı'nda bir fetih ve zafer alayı düzenlendi. Başardığı büyük işte çevresinin yardımlarını unutmayan Padişah, **"Şühedaya rahmetirahman, gazilere şerefuşan ve tebaama fahrüşükran!"** dedikten sonra asker ve sivil yüz binlerce kişiye zafer hediyesi olarak mal, mülk ve arazi dağıtmıştır. Okmeydanı'ndaki zafer alayında Akşemsettin de vardı. Orada gazilere yaptığı konuşmasında **"Ey gaziler, bilin ve agâh olun ki cümleiniz hakkında ahir zaman peygamberi ol Serverikainat, onlar ne güzel askerdir."** buyurmuştur. **"İnşallah cümlemiz affedilmiş oluruz fakat gaza malını israf etmeyip İstanbul içinde hayruhasenata sarf ve padişahımıza da itaat ve muhabbet ediniz."** diye nasihatte bulundu.

FATİH SULTAN MEHMET, ÖĞLEYE DOĞRU TOPKAPI'DAN ŞEHRE GİRDİ. ÇİÇEKLERLE KARŞILANAN BÜYÜK SULTAN, DOĞRUCA AYASOFYA'YA GİRDİ. KİLİSENİN İÇERİSİNDE KORKU İLE BEKLEŞEN BİZANSLILARA, CANLARINA VE MALLARINA ASLA ZARAR VERİLMEMEYECEĞİNE DAİR SÖZ VERDİ VE EMNİYET İÇİNDE EVLERİNE GİTMELERİNİ EMRETTİ.

■ Fatih Sultan Mehmet'in kılıcı...

MADDİ VE MANEVİ KALKINMANIN

ANAHTARLARININ İNSAN
OLDUĞUNA GÖNÜLDEN
İNANAN İLİM VE İRFAN
ORDUSUNUN KOMUTANI
FATİH; İLME, İLİM EHLİNE
VE HOCAYA ÇOK ÖNEM
VERMİŞTİR. FETİHTEN
HEMEN SONRA AÇTIRDIĞI
MEDRESELER İLE KÜLTÜREL
MÜESSESELER BUNUN BİR
İFADESİDİR.

rına yayılan külliye, devlet hazinesi olarak da kullanılan Yedikule, şehrin yedi tepesinden biri üzerine kurulan ve kendi adıyla anılan Fatih Camii ve Külliyesi, bugünkü Beyazıt Meydanı civarında yaptırılan ve günümüzde izi kalmayan Saray-ı Atik ve günümüzde hâlâ var olan Saray-ı Cedid (**bugünkü Topkapı Sarayı**) bu eserler arasındadır.

Fetihten sonra şehrin kalkındırılması için yeni iskân bölgeleri oluşturuldu. Boş mülkler, fetih hizmetini geçenlerin yanı sıra he-

men her isteyene parasız olarak verildi. Anadolu ve Rumeli'den Müslüman nüfus şehre göçe özendirildi. Bu da yeterince fayda sağlamayınca vilayetlere ferman gönderilerek her sınıftan belli sayıda kişinin İstanbul'a sürgün edilmeleri buyruldu. Çeşitli bölgelerden Hristiyan ve Yahudiler de şehre getirilerek belli yerlerde iskân edildiler. Nüfusu arttırmaya yönelik bu iskân ve sürgünlerle oluşan mahalleler, daha sonraki İstanbul idari yapısının temelini oluşturdu. İstanbul Fatih'ine kavuştu. Fatih'i hedefine götüren en önemli unsur şüphesiz ilim olmuştur. Maddi ve manevi kalkınmanın anahtarlarının insan olduğuna gönülden inanan ilim ve irfan ordusunun komutanı Fatih; ilme, ilim ehline ve hocaya çok önem vermiştir. Fetihten hemen sonra açtığı medreseler ile kültürel müesseseler bunun bir ifadesidir.

İstanbul'un fethinin 567. yılını kutladığımız bu günlerde fethi gerçekleştiren Fatih Sultan Mehmet ve onun şanlı askerlerini rahmetle yâd ediyorum. Ruhları şad olsun.

Kaynakça

Muammer Yılmaz, İstanbul'un Fethi ve Akşemseddin Tutku Yayınevi, Fatih Sultan Mehmet ve İstanbul'un Fethi
Yavuz Bahadıroğlu, Fatih Sultan Mehmet ve İstanbul'un Fethi
Tahsin Yıldırım/İbrahim Öztürkçü, İstanbul'un Fethi